

Konrad
Adenauer
Stiftung

KONRAD ADENAUER | A KONRAD-ADENAUER-STIFTUNG NÉVADÓJA

Emlék –

A TÖRTÉNELEM FÉNYPONTJAI

képek

Impresszum

Fotók:

1. oldal: Ara Güler / KAS-ACDP

4. oldal: Európai Parlament

7. oldal: Bundesregierung (szövetségi kormány) / Georg Munker

9. oldal: Slomifoto / KAS-ACDP

10. oldal: ismeretlen

13. oldal: Bundesarchiv (szövetségi levéltár), B 145 Bild-107546 / CC-BY-SA

15. oldal: Bundesregierung (szövetségi kormány) / ismeretlen

17. oldal: Bundesarchiv (szövetségi levéltár), B 145 Bild-F013405-0028 / Steiner, Egon / CC-BY-SA

18. oldal: Bundesregierung (szövetségi kormány) / Ludwig Wegmann

21. oldal: Bundesregierung (szövetségi kormány) / Benno Wundshammer

25-27. oldal: Harald Odehnal / KAS-ACDP

hátsó borító: Paul Bouserath / KAS-ACDP

© 2015, Konrad-Adenauer-Stiftung e.V., Sankt Augustin / Berlin

Szöveg: Prof. Dr. Hanns Jürgen Küsters, Dr. Ulrike Hospes

Koordináció: Andreas Kleine-Kraneburg

Megjelenítés: SWITSCH KommunikationsDesign, Köln

Fordítás: Dr. Korencsy Ottó

Magyar kiadás koordinációja: Dr. Bauer Bence

Magyar szöveg lektorálása: Schmidt Márta

Nyomda: Wolf Plusz Kft.

ISBN 978-615-80349-5-1

TARTALOMJEGYZÉK

Előszó	4
A szövetségi kancellár	6
CDU: Németország a tét	8
A gazdasági csoda	10
A Szovjetunióban fogságba esett hadifoglyok hazatérése	12
„Meg kell alkotni Európát!”	14
A német-francia megbékélés	16
A szabadság záloga	18
Újraközeledés	20
Konrad Adenauer – Életének főbb állomásai	22
A Konrad-Adenauer-Stiftung	26

ELŐSZÓ

Kedves látogatóink a Konrad-Adenauer-Stiftungnál!

Nagy örömmre szolgál, hogy a Konrad-Adenauer-Stiftung és annak névadója felkeltette érdeklődésüket. Az alapítvány 1964 óta viseli az első szövetségi kancellár nevét; az 1955-ben megalapított „Társaság a Kereszténydemokrata Képzésért” elnevezésű szervezetből alakult át. Példaképünk Konrad Adenauer, alapelvei számukra útmutatást jelentenek, meghatározzák feladatainkat és elkötelezettségünket. A Német Szövetségi Köztársaság első szövetségi kancellárjaként Konrad Adenauer a német történelem meghatározó alakja volt a politikai és gazdasági, de az erkölcsi újjáépülés és a külpolitika hídépítésének időszakában, valamint az európai egységesülés kezdődő folyamatában is. Nyolc kép segítségével mutatjuk be Önöknek a legfontosabb politikai mérföldköveket, amelyek a világháború utáni időszak legfőbb történelmi pillanatait idézik emlékezetünkbe és mesélik el a mögöttes eseményeket.

Milyen óriási kihívásokat kellett a II. világháború befejezését követően Konrad Adenauernek leküzdenie! Németország romokban hevert és vissza kellett szereznie a bizalmat. Konrad Adenauer rendíthetetlenül hitt Németország békés és szabad újraegyesítésében, a Német Szövetségi Köztársaságot a nyugati értékközösségre és kapcsolati rendszerekre alapozta, segítette mind a transzatlanti partnerséget, mind az európai integrációt. Sikerült az országot kibékítenie egykori ősellenségével, Franciaországgal, és Németország súlyos erkölcsi bűnének elismerése mellett kereste a párbeszédet a fiatal Izrael állammal és a zsidó intézményekkel.

Merüljenek el a német történelem ezen részleteiben, hogy bepillantást nyerjenek abba, ahogy Németországban Konrad Adenauer kancellársága alatt felépült és megszilárdult a demokrácia, a belpolitikai stabilitás, a gazdasági jólét, az európai együttműködés, valamint a nemzetközi elismertség, a megbízhatóság és a felelősségvállalás.

Kövessük Konrad Adenauer bátorságának példáját: messzetekintő döntéseit és értékekre alapozott politikai alakítómunkáját! A Konrad-Adenauer-Stiftung a politikai képzés segítségével szolgálja nemzeti és nemzetközi szinten a békét, a szabadságot és az igazságosságot. Archivumunk kutatja és őrzi a német és európai kereszténydemokrácia történetét. Előmozdítjuk és megőrizzük a szabadelvű demokráciát, a szociális piacgazdaságot és az értékconszenzus kialakítását és megszilárdulását – akár „szakértői műhelyként” és tanácsadó szervezetként, akár konferenciák, kiállítások és kongresszusok vendéglátójaként vagy fiatal tehetségek támogatójaként.

Szívesen látjuk Önöket rendezvényeinken, programjainkon és örülünk, ha igénybe veszik archívumunk anyagait. Az aktuális programokról a www.kas.de oldalon találhatnak további információt.

Dr. Hans-Gert Pöttering
*az Európai Parlament volt elnöke,
a Konrad-Adenauer-Stiftung elnöke*

A SZÖVETSÉGI KANCELLÁR

1949. szeptember 15-én Konrad Adenauert 73 éves korában választották meg 202 igen, 142 nem szavazattal és 44 tartózkodással a Német Szövetségi Köztársaság első szövetségi kancellárjává. Öt nappal később tette le az esküt a CDU/CSU, DP és az FDP tagjaiból álló szövetségi kormány.

1945. május 4-én, nem sokkal a II. világháború végét megelőzően, az amerikai megszálló csapatok Konrad Adenauert Köln városának főpolgármesteri hivatalába helyezik, abba a hivatalba, amelyet 1917 és 1933 között már betöltött és ahonnan a nemzetiszocialisták a hatalomátvételt követően menesztették. Adenauer politikai pályafutása 1946 januárjában indult újra, amikor beválasztották a CDU Rajna-vidéki Zónabizottságának elnökségébe. Ezt követően megválasztották a brit zóna CDU-elnökének, a Zónatanács egyik vezetője lett, és mindenekelőtt elnöke lett annak a Parlamenti Tanácsnak, amely 1948 szeptembere és 1949 májusa között kidolgozta a Német Szövetségi Köztársaság alaptörvényét. 1949. augusztus 14-én az első német szövetségi parlamenti (Bundestag-) választáson Adenauer a bonni választókerületet 54,9 %-os többséggel nyerte meg. Szövetségi parlamenti képviselői mandátumát a további választásokon is, egészen haláláig, 1967. április 19-ig megőrizte.

Az Adenauer-korszak Németország szabad része újjáépítésének és modernizálásának ideje volt. Adenauer - ahogy már kölni főpolgármesterként is - számos újítást indított útjára. A német szociáldemokráciával folytatott hosszú harcában az NSZK polgárait hozzászoktatta ahhoz, hogy a kormányzati többség és az erős ellenzék közötti alapvető konfliktusokat a demokratikus vitakultúra

részeként fogadják el. Adenauer úgy vélte, a demokráciához szükséges stabilitást Németországban elsősorban nem a CDU/CSU és SPD közti nagykoalíció, hanem a kisebb pártokkal, az FDP-vel és a DP-vel való szoros kormányzati többség hivatott biztosítani.

Első kormányzati ciklusaiban Adenauer döntő mértékben járult hozzá a Német Szövetségi Köztársaság államberendezkedésének kialakításához. Az Alaptörvény ugyan meghatározta a szövetség és a tartományok, a német Bundestag és a szövetségi kormányzat, a szövetségi kancellár és a kabinet közötti súlymegosztás elvét az újjáépítés során, azonban az egyes elemek tényleges súlyát a gyakorlatban kellett kiegyensúlyozni. Adenauer kormányzási stílusa Németországban tartósan meghatározta a liberális parlamenti demokráciát.

CDU: NÉMETORSZÁG A TÉT

A CDU, mint újonnan megalapított, felekezeteken átnyúló néppárt célja a kezdettől fogva, így az 1965. március 28-31. között Düsseldorfban megtartott 13. szövetségi kongresszuson is Németország megosztottságának megszüntetése volt.

A CDU és CSU néppártként történő megalapítása a német párttörténet 1945 utáni időszakának legjelentősebb újítása, és valódi stabilitást hozott a Német Szövetségi Köztársaság pártrendszerébe. Konrad Adenauer 1950 és 1966 között volt a CDU első szövetségi elnöke és ez alatt az időszak alatt a párt olyan néppárttá fejlődött, mely az alapítók gondolatát megőrizvén túl tudott lépni a felekezeti alapú párthovatartozás elképzelésén annak érdekében, hogy egyetlen szövetségbe tömörítse a katolikusokat és protestánsokat. Ezen túlmutatva egyesítette a vállalkozókat, a szakiparos középréteget, a parasztgazdákat és az ipari munkásság egyes részeit. A különböző felekezetek, társadalmi rétegek, valamint a regionális térségek és szövetségi állam közti különbségek integrációja a német társadalom számára történelmileg egyedülálló folyamatot jelentett. Az 50-es években a kisebb pártok, mint a konzervatív Deutsche Partei (Német Párt), a menekültek pártja, a GB/BHE, a Zentrum (Centrum) és a Bayernpartei (Bajor Párt) csatlakoztak az Unióhoz, amivel elkerülték a polgári középosztály pártalapú szétaprózódását. Konrad Adenauer ma-radandó érdeme, hogy a keresztényszociális, a liberális és az értékalapú konzervatív áramlatok egyaránt otthonra találtak a CDU-n belül.

A CDU központi programjának vezérlő eleme ettől kezdve folyamatosan a szabadság, a szociális piacgazdaság, a nyugati integráció, valamint a párt európai pártként és a német egység pártjaként való önmeghatározása volt. A német kérdés már az alkotmánnyal kapcsolatos vita során is a politikai táborok közti nézeteltérések egyik leglényegesebb pontjává vált. A két német állam 1949-es megalapítását követően gyorsan felerősödött a vita az NDK legitimációja és elismerése, a Német Szövetségi Köztársaság kizárólagos képviseleti jogának igénye, valamint a nyugati integráció és az újraegyesítés összeegyeztethetősége kérdésében, ami egyben a Németországgal kapcsolatos politika különböző irányzatait is jelentette.

Adenauer a Német Szövetségi Köztársaság demokratikus konszolidálását tartotta elsődlegesnek, mert azt tekintette a német birodalom egyetlen legitim jogutód államának, amely a nyugati közösségben gyökerezik, és amelynek gazdasági ereje és értéke a „keleti zónára” is kisugárzik. Az Alkotmány preambulumának megfelelően a cél „Németország egységének és szabadságának szabad önrendelkezéssel történő megteremtése”. Adenauer azonban nem csapott le azonnal a látszólag adandó alkalmakra, hanem türelmesen kivárt és felismerte, hogy reálpolitikai értelemben a német kérdés megoldása csak európai összefüggésekben és megfelelő nemzetközi konstelláció mellett valósítható meg. Ennek 1989-ben jött el az ideje.

A GAZDASÁGI CSODA

1955. április 22-én Konrad Adenauer szövetségi kancellár ellátogatott Wolfsburgba, a Volkswagen Művekbe. Az egymilliomodik Bogár – a Német Szövetségi Köztársaság gazdasági fellendülésének szimbóluma – augusztus 5-én gördült le a gyártószalagról.

Az ellátási hiányosságok és az éhínség súlyos éveit követően az NSZK polgárai végre ismét jobban élhettek. A fejlődést Konrad Adenauer szövetségi kancellár és gazdasági minisztere, Ludwig Erhard szociális piacgazdaságról alkotott koncepciójának a megvalósítása tette lehetővé: a cél „Németország visszatérése a világpiacra” és a „Jólét mindenkinek” (Erhard két könyvének címe: 1953 és 1957). Már az 1950-es évek közepére sikerült óriási gazdasági növekedés révén elérni a teljes foglalkoztatást.

A szociális felelősség és a piacgazdaság összekapcsolása egyben a teljesítőképes vállalkozások alapjait is jelentette, amit újító jellegű szociálpolitika egészített ki. Adenauert éppen a szociális reformok jellemzik újító politikusként. 1951-ben - a saját kormányzati koalíciójában kiváltott heves tiltakozások ellenére - bevezette a bányá- és acéliparban a paritásos együttdöntési rendszert. 1952-ben elfogadták az ún. tehermentesítésről rendelkező törvényt, amely a háború, az elűzetés és a valutaátállás által különösen súlyosan érintettek számára jelentett kárpótlást a veszteségeikkel szemben. Ez volt az 1953. kormányzati nyilatkozatban meghirdetett átfogó szociális program nyitánya. Adenauer második és harmadik kormányzati ciklusában olyan alapvető törvényeket indított útjára, melyek szociális rendszerünk alappilléreit képezik mind a mai napig: bevezette a fizikai munkavállalók és az alkalmazottak számára a dinamikus nyugdíjat (1957), a munkavállalók kötelező táppénzellátását, a gazdák időskori ellátását, az iparosok ellátására vonatkozó törvényt (1960) és a szövetségi szociális segélyről szóló törvényt (1961). 1955-ben fizettek először állami családi pótlékot a harmadik, 1961-től pedig a második gyermek után.

A SZOVJETUNIÓBAN FOGSÁGBA ESETT HADIFOGLYOK HAZATÉRÉSE

Amikor Konrad Adenauer szövetségi kancellár 1955. szeptember 14-én hazatért Moszkvából, egy hadifogoly anyja a kölni repülőtéren a hála és elismerés szavaival üdvözölte.

A Párizsi Szerződés 1955. május 5-i hatályba lépésével véget ért a Német Szövetségi Köztársaság megszállási státútuma és az NSZK csatlakozott a NATO-hoz és a Nyugat-európai Unióhoz. Június 7-én a szovjet kormány Moszkvába hívta tárgyalni Adenauer szövetségi kancellárt. Adenauer már régóta kétségkívül szükségesnek tartotta a diplomáciai kapcsolatok felvételét: a Szovjetunió a három nyugati nagyhatalom mellett Németország egésze szempontjából a negyedik felelős nagyhatalom volt. Adenauer szerint Németország újraegyesítésének kulcsa Moszkvában volt. Amennyiben a szövetségi kormány valaha is komolyan akar a német egységről tárgyalni, akkor ahhoz nélkülözhetetlen a Moszkvához fűződő közvetlen kapcsolat.

1955. szeptember 8-tól 14-ig Adenauer végül elutazott Moszkvába. A tárgyalások során három célt kívánt elérni: nem akarta megingatni a nyugati szerződéseket, nem kívánta felvetni az újraegyesítés kérdését, és a diplomáciai kapcsolatok felvételét kizárólag a hadifoglyok visszatérésére vonatkozó megállapodást követően akarta elfogadni.

Négy nap után még nagyon távol volt a minimális német siker a hadifoglyok visszatérésére vonatkozó megállapodás kérdésében. Adenauer sikerét nemcsak az hozta meg, hogy kitartóan ragaszkodott a német kérdésben való előrehaladás elérhetetlennek tűnő követeléséhez, de segítette kitartása, erős idegei és okos taktikája is: végül tanácsadóinak minden figyelmeztetése ellenére megbízott Nyikolaj Bulganyin szovjet miniszterelnök becsületszavában, hogy szabadon engedik a 9626 hadifoglyot és a mintegy 20 000 polgári személyt. Az első hazatérők alig négy héttel később érkeztek meg a friedlandi táborba. A német hadifoglyok szovjet táborokból történő hazaengedése a Német Szövetségi Köztársaság és a Szovjetunió közötti diplomáciai kapcsolatok felvételét ellentételezte és a kancellár legnépszerűbb sikerének számított. Tíz évvel a II. világháborút követően ezzel ért véget sok család számára a várakozás és a bizonytalanság keserű időszaka.

„MEG KELL ALKOTNI EURÓPÁT!”

Az Európai Gazdasági Közösség (EGK) és az Európai Atomenergia Közösség (EURATOM) alapításáról szóló, 1957. március 25-én Rómában megkötött szerződések aláírása jelenti az európai integráció folyamatának alapját.

Konrad Adenauer mély meggyőződéssel vallotta, hogy az európai államok gazdasági és politikai összefonódása békét teremt. Európa-politikai elképzeléseit alapvetően három gondolatra alapozta:

- a nemzetállamok ugyan a külpolitika alapelemeit jelentik, mégsem képesek már minden politikai és társadalmi kérdést önmagukban megoldani;
- a szabad társadalmak további összefonódását és az általános jólét erősítését csak az I. világháborút megelőző időszakéhoz hasonló, viszonylagosan szabad gazdasági kapcsolatrendszer mozdíthatja elő;
- az államok és a társadalmak közti konfliktusokat és érdekellentéteket nem szabad erőszakkal való fenyegetéssel vagy diktátummal megoldani.

Az 1948-ban Hágában megtartott Európa-Kongresszus és az Európa Tanács 1949-es strasbourgi megalapítását követően Robert Schuman francia külügyminiszter 1950. május 9-én előterjesztette a szén- és acéltipar közös szupranacionális főhatóságának tervét (Montánunió), amely Adenauer számára az Európai Közösségek megalakításának kezdetét jelentette. 1951. április 18-án megalakult az Európai Szén- és Acélközösség (ESZAK), amely 1952. július 23-án lépett hatályba.

Az Európai Gazdasági Közösség 1957-es megalapításában Adenauer a politikai unió felé haladás következő szakaszát látta. A Hatok Európája – Franciaország, Olaszország, a Német Szövetségi Köztársaság és a három Benelux állam – közös döntéshozó szervekről állapodott meg: a Miniszterek Tanácsáról, a Bizottságról, a Parlamentről és az Európai Bíróságról. Az EKG gazdasági értelemben egy közös piacot hozott létre, melynek alapja a vámunió, amelyet a belföldi piacokhoz hasonló viszonyok jellemeztek. A liberalizáció lebontotta a kereskedelmi korlátokat, és a német gazdaság számára ezenkívül még hozzáférést biztosított az afrikai és más tengerentúli piacok nyersanyagaihoz is. Az EURATOM-Szerződés a Német Szövetségi Köztársaság számára lehetővé tette az atomenergia békés felhasználását, amelyet az ötvenes években a jövő technológiájának tekintettek.

A politikai unió kiépítését Adenauer pragmatikus szempontok alapján célozta meg: „Meg kell tenni, amit lehet. Minden egyéb csak később jön.”, volt a jelmondata. Fontosnak tartotta az összetartozás erősödő érzését, a népek egymás közötti kapcsolatát, amely a gazdasági együttműködésből táplálkozik, és amely az embereket politikai értelemben is közelebb hozza egymáshoz. Egy bizonyos időt követően, vélte Adenauer, egy ilyen fejlődés többé-kevésbé önmagától is elindul. Ennek ellenére nem zárta ki: „Talán egy nap a föderáció és konföderáció között kialakul egy olyan köztes megoldás, amellyel mindenki elégedett lehet”.

Adenauer kétségkívül a kétsebességes Európa apostola volt, és a húzóhatásra, az integratív lépések másokra gyakorolt hatására számított. Adenauer jóval Mihail Gorbacsov előtt, már 1961 júniusában arról beszélt, hogy fel kell építeni „a szabadság házát” annak érdekében, hogy „idővel eltűnjenek Európában a nemzetállamok közti ellentétek”. Kelet-Európa országai egy nap majd beágyazódnak az egységesülés folyamatába – ez volt Adenauer késői életszakaszának jellegzetes Európa-politikai felfogása. Az olyan gazdag kulturális múlttal rendelkező országok, mint Lengyelország és Magyarország, számára magától értetődően Európához tartoztak.

A NÉMET-FRANCIA MEGBÉKÉLÉS

Konrad Adenauer szövetségi kancellár és Charles de Gaulle államelnök közös látogatása a reimsi gótikus székesegyházban (1962. július 8.) hangsúlyozta személyes kötődésüket.

Az I. világháború tapasztalatai alapján Konrad Adenauer megkerülhetetlen szükségszerűségnek tartotta a „hagyományos német-francia ellenségeskedés” megszüntetését. Első lépésként, 1950 márciusában a vámuniót javasolta, ami két szervet – egy közös gazdasági parlamentet és egy kormányzati szervet – jelentett volna. A francia fél, Robert Schuman külügyminiszter Adenauer gazdasági összefonódására vonatkozó ötletét az 1950 májusában beterjesztett tervével, a szén- és acélipar közös szupranacionális főhatóságának gondolatával karolta fel, és ezzel Adenauernek azt ajánlotta fel, amit Sztálin elutasított: az egyenlőségre épülő megértés politikáját.

Amikor 1954. október 23-án a Párizsi Szerződés aláírásra kerültek, a konferencia kapcsán Adenauer és Pierre Mendès France francia miniszterelnök a német-francia kulturális egyezményről és gazdasági együttműködésről állapodtak meg.

Az 1958-as francia kormányváltást követően Adenauer kezdetben kételkedett abban, hogy de Gaulle tábornok folytatja-e a Németországgal történő megbékülési politikát és az európai egységesülés folyamatát, de csupán a Colombey-les-Deux-Églises-ben tartott találkozót követően győződhetett meg de Gaulle együttműködési készségéről. Adenauer nagyra értékelte de Gaulle támogatását, különösen az 1958-1963 közti berlini válság idején és abban, hogy közösen ragaszkodjanak ahhoz, hogy a nyugati szövetségesek felelősséget vállaljanak Berlin szabad részéért.

1963. január 22-én Adenauer és de Gaulle aláírták a német-francia barátsági szerződést (az Élysée Szerződést), és ezzel a két kormány közötti külpolitikai konzultációról, fokozott védelempolitikai együttműködésről, valamint nevelési és ifjúsági kérdésekben való együttműködésről állapodtak meg. A szerződés 1963. július 2-án lépett hatályba és a mai napig a két kormány közötti együttműködés alapját képezi. Már július 5-én megalapították a német-francia Ifjúsági Együttműködési Szervezetet.

A SZABADSÁG ZÁLOGA

Konrad Adenauer szövetségi kancellár 1963. június 23-án Köln repülőtérén fogadja John F. Kennedyt, az Amerikai Egyesült Államok elnökét.

„Úgy gondolom, ritkán fordult elő a történelemben az, amit az amerikai nép tesz, hogy a háború győztes nemzete ilyen formában nyújtson segítő kezet a legyőzötteknek,” nyilatkozta Konrad Adenauer 1953. április 6-án az Egyesült Államokban tett látogatása elején. A német nép ezzel újra bátorságot és bizalmat kapott. Az 1948 áprilisában az Egyesült Államok Kongresszusa által elfogadott Marshall-terv már a háború befejezését követő harmadik évben ösztönzőleg hatott a gazdasági újjáépítésre. Mindenekelőtt a segélycsomagok és a mazsolabombázók, amelyek 1948 júniusa és 1949 májusa között Berlin nyugati részeinek szovjet

blokádja miatt légi hídon keresztül látták el a várost a létfontosságú élelmiszerekkel és az újjáépítéshez szükséges termékekkel, váltották ki a német lakosság erős szimpátiáját. Amerika a Német Szövetségi Köztársaságban a béke és a szabadság zálogává vált.

Konrad Adenauer különleges jelentőséget tulajdonított az Amerikai Egyesült Államokhoz fűződő viszonyoknak. Dwight D. Eisenhower (1953-1961) elnöksége és külügyminisztere, John F. Dulles (1953-1959) idejében a szoros és bizalomra épülő együttműködés szakasza indult el a német-amerikai kapcsolatokban. A 43 éves John F. Kennedy 1961-es hivatalba lépésével Bonn és Washington kapcsolatának új fejezete kezdődött. A német-amerikai partnerségnek azonban ki kellett állnia a szovjet politikával kapcsolatos nézetkülönbségek és a nyugati szövetségeseknek a berlini fal megépítésére adott visszafogott reakciójának próbáját. Kennedy 1963. júniusi németországi és berlini látogatása mégis diadal volt. Az amerikai elnök beszéde, melyet június 26-án a schönebergi városháza előtt tartott, Berlin szabadsága és a várossal való szolidaritás iránti elkötelezettsége, „Ich bin ein Berliner” nagyon sokáig drámai hatással bírt.

Konrad Adenauer fektette le a mai napig tartó transzatlanti partnerség alapjait. Olyan politikát sikerült kialakítania, amely az európai egységesülést és a német-amerikai barátságot nem ellentmondásként, hanem egymás szükséges kiegészítőjeként értelmezte. Ez a politika 1989 után a német újraegyesítési politikában is beigazolódt.

ÚJRAKÖZELEDÉS

Tíz évvel Izrael és a Német Szövetségi Köztársaság első kapcsolatfelvételét követően, 1960. március 14-én Konrad Adenauer szövetségi kancellár először találkozott David Ben Gurion miniszterelnökkel a New York-i Waldorf-Astoria Szállóban.

Konrad Adenauer már az 1920-as években, kölni polgármesterként is szoros kapcsolatokat ápolt zsidó polgártársával. A nemzetiszocializmus támadta és gúnyolta Adenauert e felfogása miatt. A holokausztot követően Adenauer a zsidóság erkölcsi és anyagi kártételezését a német nép kötelességének és a jogállamiság újraképzése részének tartotta, még akkor is, ha ez végeredményben csak szimbolikus jellegű lehetett. Már néhány héttel 1949-es kormányra kerülését követően kereste a zsidóság képviselőivel a kapcsolat felvételének lehetőségét.

1951. december 6-án a szövetségi kancellár a Conference on Jewish Material Claims against Germany elnökének, Nahum Goldmannak címzett írásában kifejezte, hogy a szövetségi kormányzat kész a zsidóság és Izrael államának képviselőivel megkezdeni a tárgyalásokat. De az izraeli kormány számára, döntően az elutasító közvélemény miatt, még egy ilyen óvatos közeledés is kimondottan nehéz volt. David Ben Gurion a Knesset egy 1952 januárjában folytatott viharos vitájában végül mégis elfogadtatta a Bonnal való közvetlen tárgyalásokat.

1952 márciusa és augusztusa között Hágában tárgyalásokra került sor.

1952. szeptember 10-én Adenauer és Moshe Sharett izraeli külügyminiszter Luxemburgban aláírta a jóvátételi egyezményt. Ebben a Német Szövetségi Köztársaság kötelezte magát, hogy 12-14 éven belül Izrael számára

3 milliárd márkát fizet. Ezenkívül 450

millió márkával támogatja a *Claims Conference*-t, valamint az Izraelen kívül élő zsidó menekültek letelepedését és beilleszkedését. A megállapodás 1953. március 27-én lépett életbe.

A szövetségi kormányzat a hivatalos diplomáciai kapcsolatokat már 1952-ben fel akarta venni – de az izraeli kormány számára ez még túl korai volt. Ennek 1956-os újbóli kezdeményezésére a német Külügyminisztérium az arab világ Németországgal kapcsolatos politikai kétségeire hivatkozva fenntartásait fejezte ki. Az 1948-ban, illetve 1949-ben újonnan alapított államok kormányfői végül 15 évvel a II. világháború végét követően, 1960-ban New Yorkban találkoztak. Adenauer újabb ígéretet tett Ben Gurionnak, hogy anyagilag támogatja Izrael államának felépítését és felfegyverkezését. A diplomáciai kapcsolatokat hivatalosan végül 1965 márciusában Ludwig Erhard kormányzata idején vették fel.

KONRAD ADENAUER – ÉLETÉNEK FŐBB ÁLLOMÁSAI

Ifjúság és első politikai tapasztalatok

1876. 01. 05. Megszületik Konrad Hermann Joseph Adenauer, harmadikként Johann Konrad Adenauer, a Kölni Felbbsviteli Bíróság (ma Kölni Ítéltábla) titkárának és feleségének, Helenának, szül. Scharfenberg, öt gyermeke közül
- 1882–1894 Sankt Aposteln Fiúiskolájának, majd az Apostelkirche Királyi Katolikus Gimnáziumának tanulója, ahol érettségizik
- 1894–1897 Jogi tanulmányok Freiburgban, Münchenben, majd Bonnban
- 1897 Első jogtudományi államvizsga
- 1901 Második jogtudományi államvizsga
- 1901–1905 A Kölni Közigazgatási Bíróság Államügyészségén, Hermann Kausen kölni igazságügyi tanácsos és centrupárti politikus irodájában dolgozik, majd a Kölni Tartományi Bíróság segédbírája
- 1902 Eljegyzés Emma Weyerrel
- 1904 Házasság Emma Weyerrel; gyermekek: Konrad (*1906), Max (*1910), Ria (*1912)
- 1906–1909 Köln város megválasztott képviselője
- 1909–1917 Vezető képviselő, egyben Köln főpolgármesterének első helyettese
- 1916 Felesége, Emma halála

Köln főpolgármestere

- 1917 A város képviselőtestülete egyhangúlag megválasztja Köln városának főpolgármesterévé
- 1917 A rajnai Tartományi Parlament képviselője
- 1918 A Porosz Államtanács tagja
- 1919 Házasságkötés Auguste (azaz Gussie) Zinsserrel; Gyermek: Ferdinand (*1921), Paul (*1923), Charlotte, azaz Lotte (*1925), Elisabeth, azaz Libet (*1928), Georg (*1931)
- 1920 A porosz Rajna-tartomány Tartományi Bizottságának elnöke
- 1921–1933 A Porosz Államtanács elnöke (évente újraválasztva)
- 1929 Újra főpolgármesterré választják, 96 érvényes szavazatból 49-cel

A Harmadik Birodalomban

- 1933 A nemzetiszocialisták menesztik a főpolgármesteri hivatalból és Köln városának szolgálatából
- 1933–1934 Maria Laach bencés kolostorában tartózkodik, majd átköltözik Berlin-Neubabelsbergbe
- 1934 A Gestapo letartóztatja, majd bebörtönzi a „hosszú kések éjszakája” kapcsán
- 1935 Átköltözik Rhöndorfba, kiutasítják Köln kormányzati körzetéből, Unkelben tartózkodik
- 1936 Visszatér Rhöndorfba, házat épít

1944 A Gestapo letartóztatja a „Vihar” hadművelet keretében, a kölni kórházból Hachenburgba szönik, újra elfogják, a brauweileri fogházba szállítják, majd visszatér Rhöndorfba

Újra a politikában

- 1945 Az amerikai katonai kormányzat májusban újra kinevezi Köln főpolgármesterévé, majd októberben felmenti
A kölni Kereszténydemokrata Párt (CDP) tagja, a Rajna-vidéki CDP elnökségének tagja, a brit zóna több régiót átfogó CDU Zónatanácsában a rajnai képviselők vezetője
- 1946 A Rajna-vidéki CDU tartományi elnöke, a CDU Rajna-vidéki tartományi szövetségének elnöke, a brit zóna CDU elnöke, az Észak-Rajna-Vesztfáliai Tartomány Tartományi Tanácsának tagja, Észak-Rajna-Vesztfália Tartományi Parlamentjében a CDU frakcióvezetője
- 1947 Az Észak-Rajna-Vesztfáliai Tartományi Parlament képviselője, a brit zóna első CDU-pártkongresszusán újra a párt elnökévé választják
- 1948 Felesége, Gussie halála
- 1948-1949 A Parlamenti Tanács elnöke

Szövetségi kancellár

- 1949–1967 A Német Bundestag képviselője, a bonni választókerület képviselőjében
 1949 A CDU/CSU Bundestag-beli frakciójának frakcióvezetője
 1949–1963 A Német Szövetségi Köztársaság szövetségi kancellárja
 1950–1966 A CDU elnöke
 1951–1955 Szövetségi külügyminiszter és egyszemélyben szövetségi kancellár
 1959 Szövetségi elnökjelölt, majd a jelölés visszavonása
 1967. 04. 19. Konrad Adenauer halála rhöndorfi lakóházában

Konrad Adenauer életéről további részleteket talál: www.konrad-adenauer.de

A KONRAD-ADENAUER-STIFTUNG

Olyan politikai alapítvány vagyunk, amely a Német Szövetségi Köztársaság egész területén aktív. Külföldön működő irodáink a világ több mint 100 országában mintegy 200 projektet működtetnek. A központunk a Bonn melletti Sankt Augustin és Berlin.

Alapítványunk elődje az 1955. december 20-án alapított „Társaság a Kereszténydemokrata Képzésért, Bonn, bejegyzett egyesület”. 1958-ban az „Eichholz Politikai Akadémia, bejegyzett egyesület”, majd 1964-ben a „Konrad-Adenauer-Stiftung - Alapítvány a Politikai Képzésért és Tanulmányok Támogatásáért, bejegyzett egyesület” nevet kapta meg. 1976 óta a nevünk „Konrad-Adenauer-Stiftung e.V.” (Konrad-Adenauer-Stiftung, bejegyzett egyesület).

A politikai képzés segítségével nemzeti és nemzetközi szinten képviseljük a békét, szabadságot és igazságosságot. Különösen nagy hangsúlyt fektetünk a demokrácia megszilárdítására, az európai egységesülés támogatására, a transzatlanti kapcsolatok erősítésére és a fejlesztéspolitikai együttműködésre.

A Konrad-Adenauer-Stiftung politikai képzési fórumain a szövetségi tartományokban alapvetően minden, a politika iránt érdeklődő polgár számára kínál képzési lehetőséget. Különösen fontosnak tartjuk a regionális jelenléteket és kapcsolatokat. Országosan mintegy 400 helyszínen évente több mint 1650 rendezvényt kínálunk és egészítjük ki a tartományokat konkrétan érintő témákkal. Ezzel párhuzamosan a lakosok országos szinten vagy online formában vehetik igénybe a politikai képzéshez az Adenauer Campust. A www.adenauercampus.de oldalon interaktív tanulási modulokkal, játékokkal tudhatnak meg még többet az aktuális rendezvényekről és találnak egyéb témákat, illetve szolgáltatásokat. A rendezvényeink résztvevői számára további egyedi kiegészítő anyagokat, illetve virtuális konferenciatermeket biztosítunk.

Az alapítvány szakértői műhelyként és tanácsadó testületként a politika számára előrettekintő formában dolgoz ki tudományos anyagokat és készít aktuális elemzéseket. Az alapítvány akadémiaja Berlinben megfelelő fórumot biztosít a politikát, a gazdaságot, az egyházat, a társadalmat és a tudományt érintő, a jövő szempontjából fontos kérdések megtárgyalásához. A megbeszéléseken, kongresszusokon és szemináriumokon olyan embereket hozunk össze, „akik szavának súlya van”. Csak Németországban évente 145 000 résztvevővel több mint 2500 rendezvényt szervezünk. A tehetséges fiatalokat - nemcsak Németországból, hanem Kelet-Közép-Európából és a fejlődő országokból is - eszmei és anyagi segítséggel támogatjuk. Szoros kapcsolatot ápolunk egykori ösztöndíjasainkkal – számuk mostanra már meghaladja a 10 000 főt.

Kínálatunkat kiállításokkal, felolvasóestekkel és díjakkal egészítjük ki. Támogatjuk a fiatal művészeket és évente odaítéljük a neves KAS irodalmi díjat. Külön projekteket szervezünk fiatal újságírók képzésére. 1980 óta ítéljük oda a helyi német újságíródíjunkt. A „Konrad-Adenauer-Stiftung Szociális Piacgazdaság Díjával” 2002 óta tüntetünk ki olyan személyeket, akik kiemelkedő módon segítettek a szociális piacgazdaság fenntartását és továbbfejlesztését. A DenkT@g-Wettbewerb versenyünkön 2001 óta díjazzuk azokat az internetes prezentációkat, amelyekben fiatalok a nemzetiszocialista diktatúra, a holokauszt, valamint a szélsőjobboldal, idegengyűlölet, intolerancia és erőszak kérdéseivel foglalkoznak.

A Kereszténydemokrata Politika Archívuma a német és európai kereszténydemokrácia történetét kutatja és tárja fel. A felhasználóknak több mint 17 000 folyóméternyi írásos dokumentum és gyűjteménykötet, mintegy 225 000 fénykép, több mint 22 000 plakát, 1400 film és több mint 12 000 hanghordozó, egy sajtóarchívum, modern média, valamint mintegy 180 000 címet tartalmazó politikai és kortárs történelmi könyvtár áll rendelkezésére.

Konrad
Adenauer
Stiftung

Konrad-Adenauer-Stiftung

Konrad-Adenauer-Stiftung e.V.

Magyarországi Iroda

Batthyány u. 49.

1015 Budapest

Tel.: +36 1 487501-0

Fax: +36 1 487501-1

E-mail: info.budapest@kas.de

Web: www.kas.de/ungarn

Facebook: www.facebook.com/kasungarn